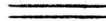

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1930

**EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE**

HELSINKI 1931
VALTIOEUVESTON KIRJAPAINO

Sisältö:

	Siv.		Siv.
<i>Taloudellinen kehitys Suomessa vuonna 1930.</i>		Pankin suhde valtioon	12
Yleisiä piirteitä	3	Ulkomaiset suhteet	12
Hinnat	3	Lainain emissioita	12
Maatalous	4	Pankin tilinpäätös	12
Teollisuus	4		
Työmarkkinat	5	<i>Eräitä pankkivaltuusmiesten käsittelemiä</i>	
Ulkomaankauppa	5	<i>asioita.</i>	
Kotimaan kauppa	6	Pankin virka- ja toimihenkilöiden palkkaus	15
Pääomanmuodostus	6	Uusia eläkkeitä	15
Rahamarkkinat	6	Poistoja	15
Maksutase ja pääomaliike	7	Tilintarkastus	15
Valtiotalous	8	Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	15
		Inventtaukset ja haarakonttorien tarkastus	15
<i>Suomen pankin toiminta.</i>		Johtokunta	16
Lainananto	9	Haarakonttorien valvojat	16
Setelinanto	10	Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat ..	16

Taloudellinen kehitys Suomessa vuonna 1930.

Yleisiä piirteitä.

Vuonna 1928 Suomessa alkanut raha- ja pääomapula suli vähitellen yhteen seuraavana vuonna puhjenneen yleismaailmallisen pulan kanssa. Vuonna 1930 talouselämän kehitys täällä joutui yhä enemmän riippuvaksi kansainvälisten suhdanteiden vaiheista. Näihin taas ennen muuta painoi leimansa yleinen hintainlasku, joka johti menekin pienenemiseen, tuotannon supistamiseen ja työttömyyden lisääntymiseen. Ulkomailla vielä syksyllä 1929 vallinnut rahanniukkuus muuttui vähitellen rahansaudeksi, josta todistuksena ovat harvinaisen alhaisiksi painuneet diskonttokorot suurissa rahakeskuksissa ja lyhytaikaisen luoton korkojen putoaminen vieläkin alemmaksi. Alkuvuodesta 1930 näytti siltä, kuin pitkäaikaisen luoton markkinat olisivat helpottuneet, mutta sittemmin ne jälleen kiristyivät. Pitkäaikaisen ja lyhytaikaisen luoton korot ovat siten loitonneet kauaksi toisistaan.

Hinnat.

Hintojen yleinen lasku määräsi kuluneena vuonna taloudellisen kehityksen enemmän kuin mitkään muut asianhaarat. Tukkuhintaindeksien mukaan hintataso joulukuusta 1929 joulukuuhun 1930 oli alentunut Suurbritanniassa 18.0 %, Amerikan Yhdysvalloissa 17.0 %, Ranskassa 15.1 %, Ruotsissa 12.7 % sekä Suomessa 9.5 %. Suomen hintainlaskun pienemmyys johtuu

osaksi siitä, että hintataso jo ennen vuotta 1930 oli täällä alentunut enemmän kuin yleensä ulkomailla, osaksi taas siitä, että tullinkoroituksilla oli ryhdytty estämään kotimaisten hintojen alenemista. Tämän johdosta kotimarkkinateollisuuden tuotteiden hinnat alenivat vain 4.1 %; saipa eräiden tullinkoroitusten voimaantulo marraskuulla tukkuhintaindeksin väliaikaisesti nousemaankin. Sitä vastoin maataloustuotteiden hinnat meillä, niinkuin yleensä muuallakin, alenivat paljon, nim. 20.7 %. Ne olivat vuoden 1930 lopussa 36.5 % alempana kuin heinäkuussa 1928, jolloin edellisen kehityksen huippu oli saavutettu.

Jos vertaa toisiinsa tuonti- ja vientitavarain hintain kehitystä, huomaa, että edelliset kuluneen vuoden aikana alenivat 18.7 %, jälkimmäiset jonkun verran vähemmän eli 15.6 %. Verrattuna vuonna 1928 saavutettiin huippuihin tämä hintakehityksen erilaisuus esiintyy vielä jyrkempänä; niistä hinnoista alennus oli tuontitavaroissa 26.7 %, mutta vientitavaroissa 18.2 %. Kehitys kulki kuitenkin viime vuoden loppupuolella jälleen kohti tuonti- ja vientihintojen tasaantumista. Ilmeisesti täytyy odottaa, että vielä vallitseva melkoinen ero näissä hinnoissa tulee edelleen pienemmään, kenties kokonaan häviämään. Joka tapauksessa asiain tila viime vuonna oli sikäli edullinen Suomen kansantaloudelle, että me samalla määrällä vientitavaroita saatoimme ostaa suuremman määrän tuontitavaroita kuin edellisenä vuonna.

Yleinen hintainlasku on meillä, niinkuin

muuallakin, syvästi vaikuttanut talouselämän kehitykseen kuluneena vuonna. Samalla on eri hintain erilainen kehitys eri tuotantoaloilla monella tavalla vaikuttanut siihen, miten ankarasti mikin tuotannonhaara on saanut tuntea lamakauden vaikutuksia ja miten nämä on milläkin alalla voitu kestää.

Maatalous.

Sato on niitä tuotantotoiminnan tuloksia, jotka kaikkein vähimmin ovat riippuvaiset yleisistä suhdanteista. Kuluneen vuoden sato oli suurin piirtein katsottuna laadultaan sangen hyvä ja määrältään melko runsas. Ruista saatiin 11 %, vehnää 10 %, kauraa 9 % sekä heiniä 10 % enemmän kuin vuonna 1929. Ainoastaan ohrasta ja perunasta sato oli, kun koko maa otetaan lukuun, vähän huonompi kuin lähinnä edellisenä vuonna. Myös karjatalouden alalta voidaan esittää tyydyttäviä tuloksia. Voin vienti saavutti uuden ennätystuloksen; se nousi 17,112 tonniin, kun edellisen vuoden vienti oli 16,606 tonnia. Juustonvientä pysyi suunnilleen entisellään, tuoreen lihan vienti lisääntyi. Vielä mainittakoon, että viime vuonna pantiin alulle herkkusilavan vienti Englantiin ja että munien vienti lisääntyi huomattavasti.

Näillä sinänsä varsin ilahduttavilla tosiasioilla on kuitenkin toinen puolensa, joka suuresti muuttaa niiden merkitystä. Hintainlaskun takia sadon arvo rahassa oli huomattavasti pienempi kuin edellisinä vuosina. Ulkomaisen kilpailun vuoksi maanviljelijäin sen lisäksi on vaikeata saada menekkiä useille tärkeille tuotteilleen. Karjataloustuotteilla on tosin ollut menekkiä osaksi kotimaassa, osaksi ulkomailla, mutta niidenkin hinnat ovat alentuneet suuresti. Kun maatalousväestön ostettavien tarvikkeiden hinnat ja maataloustyöväen palkat eivät ole alentuneet yhtä paljon, on maatalousväestö joutunut vaikeuksiin, osa siitä

suuriinkin. Varsinkin siellä, missä viime vuosina on tehty paljon perusparannuksia ja muita pitkäaikaisia sijoituksia lainapääomien turvin ja missä elinkanta hyvinä vuosina oli suuresti noussut, maanomistajain maksuvaikeudet ovat suuret. Siitä ovat todistuksena lukuisat vararikot ja uloshaut. Tilannetta vaikeuttaa tietenkin vielä se seikka, että maatalousväestön toinen tärkeä tulolähde, nimittäin metsien myynti ja metsätyöt, on ehtynyt sahaliikkeen supistumisen takia. Maatalousväestön näistä syistä johtuva ostokyvyn aleneminen oli vuorostaan omansa heikentämään tuotantotoiminnan muita haaroja, ennen kaikkea kotimarkkinateollisuuden tuloksia.

Teollisuus.

Lamakauden vaikutukset ilmenevät selvästi teollisuustoiminnassa. Jo vuonna 1929 teollisuuden bruttotuotannon arvo aleni 13,179 milj. markkaan, oltuaan edellisenä vuonna 13,721 milj. markkaa. Viime vuonna tätä alenemista jatkui, niin että tuotannon arvo ennakoarvioiden mukaan oli vain noin 12,000 milj. markkaa. Tuotannon bruttoarvon aleneminen johtui osaksi hintainlaskusta, osaksi taas eri aloilla tapahtuneesta tuotannon supistumisesta. Työmarkkinatilaston mukaan oli teollisuuden työntien luku vuoden 1930 neljännellä neljänneksellä 12.8 % pienempi kuin samaan aikaan edellisenä vuonna. Supistus oli verraten pieni, nim. 6.4 %, kotimarkkinateollisuudessa, mutta melkoista suurempi eli 19.1 % vientiteollisuudessa. Edellisellä alalla varsinkin ne teollisuushaarat, jotka tuottavat erilaisia rakennustarvikkeita, ovat olleet pakotetut supistuksiin; sitä vastoin monet ravinto- ja nautintoaineteollisuuden useimmat haarat valittavat hintainlaskun ja ulkomaisten tuotteiden dumpingluontoisen tuonnin synnyttävän niille hy-

vin suuria vaikeuksia, joita korkea korkokanta ja raskaat verot ovat omansa lisäämään. Korvoittamalla suojelustulleja valtio on koettanut helpottaa niiden asemaa.

Sellaista apua ei ole ollut mahdollista antaa vientiteollisuudelle. Markkinoiden huononeminen, joka on johtunut osaksi yleisestä lamakaudesta, osaksi muualla tapahtuneesta tuotannon laajenemisesta ja varsinkin Venäjän kilpailusta, on pakottanut vientiteollisuutemme suuriin tuotannon supistuksiin. Niiden aikaansaamiseksi tuottajat ovat tehneet sopimuksia keskenään, osaksi myös muiden maiden samojen alojen tuottajien kanssa. Erikoisen suuri oli tuotannon supistuminen sahateollisuudessa. Viitisenkymmentä sahaa, joiden kunkin vuosituotanto ylitti 2,000 standerttia, on pantu seisomaan, ja vienti, joka vielä vuonna 1929 nousi 1,206,800 standerttiin, pieni, niinkuin oli suunniteltukin, 907,000 standerttiin, s. o. noin 25 %. Kun kotimainenkin kulutus väheni, oli tämän alan kokonaissupistus melkoista suurempi. Sen johdosta, että on sovittu puutavaranvientiä jatkuvasta supistamisesta vuonna 1931, on metsätöitä edelleen vähennetty.

Myös vientiteollisuuden muiden haarojen ulkomaiset markkinat ovat olleet lamassa, mutta vienti ei vielä kuluneena vuonna ehtinyt sanottavasti vähetä. Kun tuotteet enimmäkseen myydään puolisen vuotta, jopa vuodenkin ennen tilausten toimittamista, pääsi hintojen lasku vasta vuoden jälkipuoliskolla tuntumaan eikä vielä ole voinut vaikuttaa koko laajuudessaan. Kuluneen vuoden varrella on kaksi sellulosa-tehdasta alkanut toimintansa. Paperinvienti kasvoi määrältään noin 6.5 %, mutta pahvin, sellulosan ja puuvanukkeen vienti väheni jonkun verran. Samoin pieni faneerin, tulitikkujen ja lankarullien vienti, hintojen samalla huonontuessa.

Mitä lopuksi tulee siihen teollisen toiminnan alaan, johon yritteliäisyys nousukautena ennen muita suuntautui, nim. ra-

kennustoimintaan, oli se viime vuonna sangen lamassa. Julkisia rakennustöitä on työn alla melko runsaasti, mutta muu rakennustoiminta, oli sitten kysymys tuotantolaitoksista tai asuinrakennuksista, oli hyvin vähäistä, vaikka työpalkat ja muut kustannukset ovat alentuneet tuntuvasti eikä sanottavaa asuntoreserviä ole. Helsingissä valmistui vuonna 1930 vain 1,826 uutta asuinhuonetta, kun vastaava luku vuosina 1927—1929 oli 11,175, 16,365 ja 10,971. Uusien rakennusten kuutiolisältöön nähden muutos oli pienempi. Kun vuonna 1929 valmistuneiden rakennusten suuruus oli 1,980,400 m³, oli vastaava luku viime vuonna 888,900 m³.

Työmarkkinat.

Työmarkkinat olivat jo kuluneen vuoden alussa huonot. Työnvälitystoimistojen lueteloissa oli tammikuun lopussa 12,750 työtöntä, kun vastaava luku vuotta aikaisemmin oli 4,730. Teollisuuden eri aloilla ja metsätoissa tehdyt supistukset olivat omansa vähentämään työttäilyä. Maataloustuotantoa ei tosin ole supistettu, mutta uusia investoimisia ei ole voitu tehdä samassa laajuudessa kuin aikaisemmin. Työttömien luku pysytteli näin ollen säännöllisesti suurempana kuin vastaavina ajankohdina vuotta aikaisemmin. Se työttömyys, mikä ei tule näkyviin työnvälitystoimistojen luvuista, oli ilmeisesti kasvanut vielä enemmän kuin viralliset luvut.

Työtaistelua ei tällaisissa oloissa ole syntynyt. Työrauha on kaikilla aloilla ollut hyvä, vaikka työpalkkoja, hintatason ja elinkustannusten laskiessa, on monella taholla alennettu.

Ulkomaankauppa.

Ulkomaankaupan arvo aleni kuluneena vuonna niin huomattavasti, että se oli 20.7 % pienempi kuin vuonna 1929 ja

25.3 % alempi kuin ennätysvuonna 1928. Tämä muutos johtui melkoiselta osalta hintainlaskusta, mutta myös viedyt ja tuodut tavaramäärät olivat pienemmät kuin edellisinä vuosina. Tuonnin arvo oli 5,247.9 milj. markkaa eli 25.0 % pienempi kuin vuonna 1929. Viennin arvo taas oli 5,398.3 milj. markkaa, ja sen vähennys edellisestä vuodesta 16.0 %. Tässä ilmenevä erilaisuus johtui pääasiallisesti aikaisemmin mainitusta hintojen erisuuresta alenemisesta. Sekä tuonnin että viennin volyyymi oli noin 10 % pienempi kuin vuonna 1929. Tuonnin suuruutta arvosteltaessa on otettava huomioon, että vuoden 1929 lopussa hyväksytyt tullinkorotukset saivat viljan, sokerin, kahvin y. m. kulutustavarain tuonnin kasvamaan sen vuoden lopulla, josta johtui vastaavasti pieni tuonti vuoden 1930 alkukausina. Kuluneen vuoden lopulla tehdyt uudet tullinkorotukset johtivat taas siihen, että tuonti vuoden viimeisinä kuukausina oli säännöllistä suurempi.

Ulkomaankaupan nettotulos oli viime vuonna maallemme edullinen. Vuosina 1928 ja 1929 tuonti oli arvoltaan ylittänyt viennin 1,767.6 ja 571.7 milj. markalla. Viimeksi kuluneena vuonna vienti sen sijaan oli tuontia suurempi, niin että kauppataase osoitti 150.4 milj. markkaa vientienemmyyttä.

Edellä on jo kosketeltu tärkeimpien tavarain vientiä. Tuonnin arvon väheneminen jakaantui eri tavararyhmien kesken siten, että elintarvikkeita tuotiin 577.6 milj. markkaa pienemmästä arvosta kuin vuonna 1929, teollisuustuotteita 506.5 milj., koneita 362.0 milj. ja raaka-aineita 306.4 milj. markkaa pienemmästä arvosta. Kun otetaan huomioon erilainen hintainkehitys, voidaan sanoa, että koneiden ja teollisuustuotteiden tuontimäärä pieneni noin 26—30 %, elintarvikkeiden tuonti noin 8 %, kun sitä vastoin raaka-aineiden tuonti määrältään oli melkein muuttumaton.

Kotimaankauppa.

Työttömyys ja ostovoiman väheneminen vaikuttivat tietenkin vähentävästi kotimaan-kauppaan, jonka myynti aleni sitä enemmän edellisten vuosien lukujen alle, mitä pitemmälle vuosi kului. Unitaksen indeksin mukaan alennus vuoden neljännellä neljänneksellä oli 17.2 %, josta kuitenkin osa on pantava hintain alenemisen tiliin. Liikevaihdon vähenemisestä ja hintojen laskusta syntyneet vaikeudet ilmenevät m. m. siitä, että kauppiaiden vararikot jatkuvasti kasvoivat.

Pääomanmuodostus.

Luonnollinen seuraus edellä kosketelluista ilmiöistä oli, että väestön säästämiskyky kuluneena vuonna oli maassamme pieni. Talletuksia vastaanottaviin laitoksiin kertyi uusia pääomia ainoastaan 528.6 milj. markan arvosta. Verrattuna vuoteen 1929 tämä tietää pientä parannusta, sillä silloin lisäys oli vain 427.5 milj. markkaa. Mutta verrattuna nousukauden vastaaviin saavutuksiin, 1,221.7 milj. markkaan vuonna 1928 ja 1,679.8 milj. markkaan vuonna 1927, viime vuoden tulos edelleen oli hyvin vaatimaton. Säästöpääomien lisäys vastasi noin 4.2 % talletusten määrästä vuoden alussa, josta ilmenee, että tallettajat eivät lisänneet pääomiaan edes korkojen täydellä määrällä.

Kuinka suuri se pääomanmuodostus oli viime vuonna, mikä tapahtuu välittömästi tuotantotoiminnan yhteydessä, siitä ei ole saatavissa numerotietoja. Kaikki merkit, joista edellisessä on kosketeltu useita, viittaavat kuitenkin siihen, että tämäkin pääomanmuodostus oli paljon pienempi kuin nousukauden aikana.

Rahamarkkinat.

Vuoden 1930 alkaessa rahamarkkinain tila edelleen oli sängen kireä, joskin se jo

silloin oli tuntuvasti helpompi kuin vuotta aikaisemmin. Helpponeminen johtui osaksi luottotarpeen pienenemisestä, joka seurasi tuotantotoiminnan ja kauppavarastojen supistamisesta, osaksi kauppataaseen muuttamisesta edullisemmaksi ja osaksi siitä, että ulkomaisten pääomamarkkinain helpponemisen johdosta alkuvuodesta tänne saatiin vierasta pääomaa. Tämän johdosta rahamarkkinat helpponivat kevään ja kesän kuluessa. Suomen Pankki saattoi alentaa diskonttoaan huhtikuussa ja jälleen elokuussa, kummallakin kerralla 1/2 %, ja muut korot alkoivat nekin painua, vaikka hitaammin. Syksyllä rahamarkkinoilla jälleen oli huomattavissa kireämpi suunta, johon ilmeisesti osaltaan vaikutti tullikorotusten synnyttämä tuonnin vilkkaus.

Liikepankkien lainananto pieneni vuoden kuluessa 366.1 milj. markkaa eli 9,200.0 milj. markkaan, kun taas lainanotto kasvoi 216.5 milj. markkaa eli 7,697.8 miljoonaan. Siten lainanannon ja lainanoton välinen jännitys vuoden kuluessa väheni 2,084.8 milj. markasta 1,502.2 milj. markkaan. Keväällä, jolloin liikepankkeihin oli väliaikaisesti sijoitettu osa ulkomailta lainatuista pääomista, se oli jonkun aikaa vieläkin pienempi. Liikepankit vapautuivat kesällä käytännöllisesti katsoen kokonaan rediskonttauksistaan. Syksyllä niiden jälleen oli pakko rediskontata pienehköjä määriä. Siten rediskonttausten kokonaismäärä kertomusvuoden kuluessa aleni 550.4 milj. markasta 149.6 milj. markkaan. Myös suhteessa ulkomaihin liikepankkien asema parani. Niillä oli vuoden alkaessa 248.5 milj. markan nettovelka ulkomaille, mutta ulkomaiset lainat paransivat tätä asemaa kesään mennessä, niin että näillä pankeilla silloin oli suunnilleen samansuuruinen nettosaatava ulkomailta. Syksyn suuri tuonti kulutti sen jälleen; liikepankeilla oli siten vuoden päättyessä taas 134.2 milj. markan nettovelka ulkomaille. Liikepankit kärsivät tietenkin tappioita huonon ajan johdosta, niin

että niiden nettovoitot yleensä pienenevät. Kuitenkin useimmat niistä katsoivat voitavansa maksaa samat osingot kuin edellisinkin vuosina.

Vaikka rahamarkkinain tila, mitä rahalaitoksiin tulee, tuntuvasti helpponi, jatkuvat rahalliset vaikeudet tuotantotoiminnan useimmilla aloilla, jopa osaksi entisestään kärjistyneinä. Tätä osoittaa m. m. vararikkojen luvun jatkuva nousu. Tämä luku oli viime vuonna 1,944, kun se oli lähinnä edellisinä vuosina ollut 1,401 ja 884. Vekseliprotesteja tehtiin kuluneena vuonna 19,824, vuonna 1929 taas 17,107 ja vuonna 1928 vain 7,354. Myös protestattu määrä saavutti uuden huipun, nim. 127.0 milj. markkaa, mikä on noin kolme kertaa enemmän kuin vuonna 1928. Voidaan kuitenkin panna merkille, että protestatut määrät vuoden jälkipuoliskolla säännöllisesti olivat pienempiä kuin vastaavana aikana edellisessä vuonna.

Rahamarkkinain lamatilan valaisemiseksi voidaan vielä mainita, että osakkeet yleensä vuoden lopulla painuivat uusiin pohjakursseihin, vaikka arvopaperipörssin liikevaihdossa oli huomattavissa pieniä vilkastumisen oireita. Ilahduttavana tosiasiana on lopuksi mainittava, että kotimaisille markkinoille viime vuonna saatiin sijoitetuksi melkoinen määrä obligatioita. Uudet obligatiolainat edustavat yhteensä lähes 175 milj. markan pääomaa, mikä Suomen oloihin katsoen on huomattava määrä.

Maksutase ja pääomaliike.

Vielä ei ole mahdollista saada kaikkia niitä tietoja, joita vuoden 1930 maksutaseen laskeminen edellyttää, mutta eräitä summittaisia arvioita voidaan asiasta kuitenkin tehdä. Maksutaseen tulos riippuu näet meillä olennaisesti siitä, minkälaiseksi vuoden kauppataase muodostuu. Maksutaseen muiden tekijäin on laskettu tuottavan jonkun verran voittoa; vuosina 1927 ja 1928

tuo voitto oli 140—170 milj. markkaa, mutta vuonna 1929 vain 90 milj. Varovaisuuden vuoksi täytyy edellyttää, että kansantalouden ulkomaanliikkeestä saadut tulot lamakauden takia viime vuonna edelleen jonkun verran supistuivat, mahdollisesti 50 milj. markkaan. Kun vienti oli tasaluvuin 150 milj. markkaa tuontia suurempi, voidaan siten laskea, että maksutase, kun pääomaliikettä ei oteta huomioon, tuotti maallemme noin 200 milj. markan voiton. Verrattuna kahteen edelliseen vuoteen, jolloin maksutaseen menopuoli ylitti sen tulo-puolen 1,600 ja 480 milj. markalla, tämä tulos on ilahduttava. Olikin välttämätöntä, että maksutase jälleen kääntyi maallemme aktiiviseksi, koska edelliset vuodet olivat suuresti heikentäneet maamme maksusuhdetta ulkomaihin.

Mitä tulee pääomaliikkeeseen, on ensin huomattava, että viime vuonna otettiin kolme ulkomaista obligatiolainaa: Osuus-kassojen Keskuslainarahasto Oy sai Ranskasta 300 milj. frangin lainan, jonka nimellinen korko oli 5 %, Helsingin kaupunki otti 8 milj. dollarin suuruisen 6 1/2 %:sen lainan ja Suomen Teollisuushypoteekki-pankki Oy sai 2 milj. punnan lainan, josta korko on 6 %. Yhteensä nämä lainat edustivat noin 1,170 milj. markan pääomaa. Lainojen obligatioista jäi kuitenkin pieni osa kotimaahan ja ulkomailta saatavasta lainamäärästä käytettiin noin 400 milj. markkaa välittömästi lyhytaikaisten ulkomaisten velkojen maksamiseen, minkä ohella suuri osa lainoista muutenkin meni ulkomaisten velkojen järjestelyyn. Suomeen saatu uusi pääoma oli siten lainojen nimellismäärää paljon pienempi. Tämä tulee näkyviin m. m. siitä, että pankkitakauksin tänne otettu ulkomainen luotto viime vuonna pieneni runsaasti 300 milj. markkaa. Pankit eivät myöskään muuten hankkineet ulkomailta uutta pääomaa, vaan käyttivät uusien lainojen ja edullisen maksutaseen suoma tilaisuutta hyväkseen parantaak-

seen suhdettaan ulkomaihin. Siten liikepankkien ulkomainen nettovelka viime vuoden kuluessa pieneni 114 milj. markkaa samalla kuin Suomen Pankin ulkomaiset nettosaatavat kasvoivat 251.7 milj. markalla. Kuluneena vuonna voitiin siis huomattavassa määrässä varmentaa Suomen ulkomaisia maksusuhteita, osaksi vakauttamalla velkoja pitkäaikaisiksi lainoiksi, osaksi maksamalla niitä.

Valtiotalous.

Voi olla syytä huomauttaa, että lamakauden vaikutukset, niinkuin luonnollista on, ovat ulottuneet myös valtion talouteen. Mönien tulolähteiden, kuten valtion metsien ja rautateiden sekä leimaveron tuotto on suoranaisesti vähentynyt, kun hinnat ovat alentuneet, menekki supistunut ja tuotanto-toiminta yleensä lamautunut. Yksityisten, varsinkin liikeyritysten, tulojen vähentymässä pienenee myöskin tulo- ja omaisuusveron tuotto, ostokyvyn heikentyminen supistaa kulutusta, mikä vähentää valmisteverojen ja tuontitullien tuottoa j. n. e. Näissä oloissa on tasapainon ylläpitäminen valtiotaloudessa tuottanut vaikeuksia, jotka varmaan vielä tulevat jatkumaan. Tullikorotukset, joihin on turvaututtu osaksi valtion tulojen lisäämiseksi, osaksi kotimaisen tuotannon suojelemiseksi, tietävät lisärasitusta suurelle osalle väestöä. Sitä paitsi ne vaikeuttavat palkkojen mukautumista alentuneisiin tavaranhintoihin, häiritsevät yleensä luonnollista hinnannuodostusta ja ovat omansa pikemmin estämään kuin edistämään tuotannon mukautumista kysynnän tarpeisiin sekä sitä tuotantomennettelyjen parantamista, jonka aina täytyy olla lamakausien tärkeimpänä taloudellisena tehtävänä. Olisi valitettavaa, jos maamme kansantalous tämän johdosta joutuisi kokemaan pula-ajan vaikeuksia senkin jälkeen, kun maailmassa yleensä suhdanteet ovat muuttuneet edullisemmiksi.

Suomen Pankin toiminta.

Lainananto.

Talouselämässä vuonna 1929 alkanut laskusuunta synnytti jo mainittuna vuonna käänteeseen Suomen Pankin lainausliikkeen kehityksessä. Sellaisen luoton kysyntä, jota setelipankki tyydyttää, alkoi vähentyä, ja siihen asti vuosi vuodelta kasvanut luotonanto sen johdosta pienentyä.

Tämä suunta jatkui viime vuonna, jolloin täällä, niinkuin melkein kaikkialla, elettiin yleisen lamakauden aikaa. Pankin koko lainananto väheni, helmikuuta lukuunottamatta, joka kuukausi aina lokakuuhun saakka. Sen jälkeen tapahtui lainanannossa kahtena viimeisenä kuukautena huomattava nousu. Kuitenkin jäi lainanannon määrä vuoden lopussa 446.8 milj. markkaa eli 32.3 % pienemmäksi kuin se oli vuoden alussa.

Pankin suoranaisten luotonanto kasvoi viimekin vuonna tavallisuuden mukaan vuoden alkukuukausina. Kesäkuukausina, jolloin vienti on vilkasta, oli havaittavissa vähennystä; mutta vuoden loppupuolella suoranaisten luotonanto tavallisuuden mukaan jälleen jonkun verran kasvoi. Yleensä muutokset tässä lainanannossa olivat jokseenkin vähäiset; sen määrä vuoden lopussa oli vain 46.0 milj. markkaa eli 5.5 % pienempi kuin vuoden alussa. Vähennystä oli tapahtunut vekselien ja hypoteekkilainojen määrässä. Kassakreditivien määrä oli sen sijaan vähän lisääntynyt.

Lainanannon väheneminen tapahtui pääasiassa yksityispankkien rediskonttauksissa. Talletusten kerääntymisen pysähtyessä vuoden 1928 jälkipuoliskolla raha-asema kiristyi, niin että yksityispankkien rediskonttaukset Suomen Pankissa suuresti lisääntyivät. Kun vuoden 1929 aikana taloudellinen lamaannus jatkui, vähentäen luoton kysyntää, eivät rediskonttaukset enää lisääntyneet, vaan päinvastoin vähenivät. Tämä kehitys saavutti huippunsa viime vuonna. Rediskonttausten määrä, mikä vuoden alussa oli 550.4 milj. markkaa, väheni, helmikuuta lukuunottamatta, aina lokakuuhun saakka, minkä lopussa se oli vain 5.0 milj. markkaa. Tämän jälkeen tapahtui huomattava nousu, suureksi osaksi sen johdosta, että odotetut tullikorotukset lisäsivät tuontia vuoden lopulla. Rediskonttausten määrä oli vuoden päättyessä 149.6 milj. markkaa. Tämä määrä oli 400.8 milj. markkaa eli 72.8 % pienempi kuin vuoden alussa.

Kun rediskonttaukset ovat vähentyneet enemmän kuin suoranaisten luotonanto, on niiden osuus kokonaislainauksesta supistunut ja suoranaisten luoton osuus siitä kasvanut.

Pankin luotonannon, sekä suoranaisten lainauksen ja rediskonttausten että myös kokonaisuuden, kuukausittainen vaihtelu samoinkuin kumpaisenkin luotonantolajin osuus koko luotonannosta näkyy seuraavasta taulukosta:

Suomen Pankin kotimainen luotonanto v. 1930.

Kuukauden loppu	Suoranainen		Rediskonttaukset		Yhteensä milj. mk
	milj. mk	%	milj. mk	%	
1929					
Joulukuu	831.3	60.2	550.4	39.8	1,381.7
1930					
Tammikuu	841.4	64.3	466.5	35.7	1,307.9
Helmikuu	866.8	63.2	505.3	36.8	1,372.1
Maaliskuu	880.9	69.9	380.2	30.2	1,261.1
Huhtikuu	847.2	81.3	194.5	18.7	1,041.7
Toukokuu	850.2	94.1	53.1	5.9	903.3
Kesäkuu	818.2	97.3	22.6	2.7	840.8
Heinäkuu	741.5	97.9	15.7	2.1	757.2
Elokuu	690.1	98.2	12.7	1.8	702.8
Syyskuu	693.1	99.1	6.3	0.9	699.4
Lokakuu	756.6	99.3	5.0	0.7	761.6
Marraskuu	770.6	88.7	98.4	11.3	869.0
Joulukuu	785.3	84.0	149.6	16.0	934.9

Vuoden päättyessä Pankin salkussa oli kotimaisia vekseleitä 795.1 milj. markkaa, josta suoraan diskontattuja 645.5 milj. markkaa ja rediskontattuja, kuten jo on mainittu, 149.6 milj. markkaa. Vekselit

olivat niin ollen 85 % Pankin kotimaisesta luotonannosta.

Pankin suoraan diskonttaamista vekseleitä oli prosenteissa:

	^{31/12} 1924	^{31/12} 1925	^{31/12} 1926	^{31/12} 1927	^{31/12} 1928	^{31/12} 1929	^{31/12} 1930
vientiteollisuuden vekseleitä	59.53	35.87	46.12	53.36	55.82	59.07	63.02
kotimarkkinateollisuuden vekseleitä	10.76	23.39	14.66	15.77	16.99	14.77	13.12
kauppaliikkeiden vekseleitä	25.72	36.76	37.44	28.82	24.80	24.11	21.38
muita vekseleitä	3.99	3.98	1.78	1.55	2.39	2.05	2.48

Setelinanto.

Kun liike-elämän heikkenemisen johdosta maksuvälineiden tarve jo vuonna 1929 väheni, oli setelistö jo silloin jonkun verran pienempi kuin edellisenä vuonna. Niinkuin talouselämän yleiseen tilaan ja erittäinkin hintojen alenemiseen katsoen on luonnollista, jatkui setelistön vähennys yleensä viimekin vuonna. Setelistö lisääntyi tosin tavallisuuden mukaan jonkun verran helmikuun ja maaliskuun, mutta pieneni sitten säännöllisesti marraskuun loppuun saakka. Joulukuun tapahtui pieni lisäys. Kaiken vuotta setelistö oli pienempi kuin vuonna

1929. Vuoden alussa erotus oli 152.6 milj. markkaa. Sitten erotus väheni niin, että setelistö vuoden lopussa oli vain 81.2 milj. markkaa pienempi kuin edellisen vuoden päättyessä. Vuoden alkaessa setelistö oli 1,360.6 milj. markkaa (edellisenä vuonna 1,513.2 milj. markkaa) ja vuoden päättyessä 1,279.4 milj. markkaa. Suurimmillaan se oli maaliskuussa (31/3 1,447.2 milj. markkaa) ja pienimmillään tammikuussa (23/1 1,212.5 milj. markkaa). Suurin piirtein katsoen siis setelistö viime vuonna pieneni, mutta nyt jo vähemmän kuin edellisenä vuonna. Kaikkiaan on setelistö pienentynyt kahden viime vuoden aikana 14.8 %.

Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, kuinka paljon Pankilla oli vuoden 1929 päättyessä ja viime vuoden kunkin neljänneksen lopussa niitä varoja, joita vastaan Pankki on oikeutettu antamaan seteleitä:

	^{31/12} 1929 milj. mk	^{31/3} 1930 milj. mk	^{30/6} 1930 milj. mk	^{30/9} 1930 milj. mk	^{31/12} 1930 milj. mk
Kultakassa	301.9	304.2	301.9	301.4	301.2
Ulkom. kirjeenvaihtajat	669.5	933.4	877.1	869.0	812.9
Ulkom. krediitit	—	—	—	—	—
Ulkom. vekseleitä	21.1	85.1	191.2	197.0	127.8
Ulkom. obligatioita	—	—	—	—	—
Korkolippuja ja ulkom. seteleitä	1.9	1.7	1.6	1.6	1.9
Kotimaisia vekseleitä	1,213.3	1,130.4	710.1	578.1	795.1
Yhteensä	2,207.7	2,454.8	2,081.9	1,947.1	2,038.9

Ensisijaisen setelikatteen (kultakassan ja ulkomaisten kirjeenvaihtajain tilin) suhde vaadittaessa maksettaviin sitoumuksiin oli vuonna 1928 alentunut 78.0 %:sta 51.7 %:iin. Vuonna 1929 tämä kate kohosi 60.8 %:iin ja viime vuonna 74.9 %:iin vaadittaessa maksettavista sitoumuksista. Liikkeessä olevien setelien määrästä se oli viime vuoden lopussa 87.1 %, edellisen vuoden lopussa 71.4 %. Nämä suhteet ovat siis muuttuneet vuoden kuluessa huomattavasti edullisemmiksi. Niinkuin edellisestä taulukosta näkyy, ei tämä johdu ensisijaisen katteen lisääntymisestä, vaan siitä, että lammakauden vallitessa setelistö ja muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset ovat vähentyneet.

Setelinanto-oikeus, vähennystä puuttuvan lisäkatteen vuoksi tekemättä, on vuonna 1930 vaihdellut 2,529.2 milj. markan (7/6) ja 2,144.5 milj. markan (15/1) välillä. Vastaava käyttämätön setelinanto-oikeus on vaihdellut 886.2 milj. markasta (23/9) 489.5 milj. markkaan (8/1). Nämä määrät olivat edellinen 37.4 % ja jälkimmäinen 21.5 % koko setelinanto-oikeudesta. Setelireservi oli viime vuonna suurin piirtein katsoen suurempi kuin edellisenä vuonna, mikä niinkään on luonnollinen seuraus talouselämän lamatilasta.

Seuraavassa on verrattu Pankin setelin-

anto-oikeutta ja sen käyttöä vastaavaan tilaan edellisen vuoden päättyessä:

	^{31/12} 1929 milj. mk	^{31/12} 1930 milj. mk
Setelinanto-oikeus:		
Kultakassa ja ulkomaiset valuutat	971.4	1,114.1
Setelinanto-oikeus sen lisäksi	1,200.0	1,200.0
Setelinanto-oikeus	2,171.4	2,314.1

Käytetty määrä:

Liikkeessä olevat setelit	1,360.6	1,279.4
Muut vaadittaessa maksettavat sitoumukset	237.0	208.1
Myönnettyistä kassakrediiteistä nostamatta oleva määrä	38.3	33.0
Käytetty setelinanto-oikeus	1,635.9	1,521.4

Setelinantoreservi:

Käytettävissä oleva	535.5	517.5
Toissijaisen katteen lisääntymisestä riippuva	—	275.2
Koko setelinantoreservi	535.5	792.7
Käytetty määrä ja reservi	2,171.4	2,314.1

Pankin suhde valtioon.

Valtio ei ole vuoden aikana käyttänyt luottoa Suomen Pankissa lukuunottamatta eräitä ennakkomaksuja, joista suurin vastasi suunnilleen valtion osuutta Pankin viimevuotisesta voitosta. Myöskin ulkomaan rahan määräisten Suomen valtion obligatioiden tili on vuoden aikana pysynyt verrattain muuttumattomana, lukuunottamatta tilinpäätöksessä tehtyjä kirjanpito-poistoja.

Ulkomaiset suhteet.

Vuoden aikana Suomen Pankki, niinkuin yleensä eri valtioiden keskuspankit, liittyi osakkaaksi Baselissa toimintansa alkaneeseen kansainväliseen pankkiin Bank for international Settlements, tehden tämän rahalaitoksen kanssa myöskin kirjeenvaihtosopimuksen.

Muita muutoksia ei Pankin kirjeenvaihtajaverkossa ole tapahtunut.

Pankkivaltuusmiesten kertomuksessa vuodelta 1929 s. 11 mainittua ulkomaista krediittiä ei ole kuluvaan vuoteen uudistettu.

Lainain emissioita.

Pankki on vuoden kuluessa ollut osallisena kahdessa toista kotimaisessa obligatiolainassa, joita ottivat seuraavat liikkeet ja kaupungit: Osakeyhtiö Arabia Aktiebolag 12 milj. markkaa, Haaran Selluloosayhtiö Haarla ja pojat 15 milj., Pori 6 milj., Lahti 3.5 milj., Vaasa 10 milj., Hanko, 3 milj., Lappeenranta 3 milj., Jyväskylä 2.5 milj., Mikkeli 2.5 milj., Kotka 8 milj., Helsinki 42 milj. mk. ja Mercator Tryckeri Aktiebolag 25 milj. markkaa.

Pankin tilinpäätös.

O m a i s u u s t a s e.

Eroavaisuudet Pankin viimevuotisen ja sitä edellisen omaisuustaseen välillä näkyvät seuraavasta yhdistelmästä:

Varat:	31/12 1929 milj. mk	31/12 1930 milj. mk
Kultakassa	301.9	301.2
Ulkomaisia kirjeenvaiht.	669.5	812.9
Ulkomaisia vekseleitä ..	21.1	127.8
Korkolippuja ja ulkom. setel.	1.9	1.9
Kotimaisia vekseleitä ..	1,213.3	795.1
Hypoteekkilainoja	58.6	24.4
Kassakrediittejä	109.8	115.4
Oblig. Suomen rahassa..	36.1	56.4
Oblig. ulkomaan rahassa	286.9	314.9
Pankkikiinteistöt ja ka- lusto	12.0	12.0
Erinäisiä tilejä	50.5	145.0
Yhteensä	2,761.6	2,707.0

V e l a t:

Liikkeessä olevia sete- leitä	1,360.6	1,279.4
Valtiovaraston pano- ja ottotili	150.1	153.6
Muiden pano- ja ottotili	48.3	22.8
Postivekseleitä	13.5	12.1
Ulkom. kirjeenvaihtajia	9.4	7.8
Kantarahasto	500.0	1,000.0
Vararahasto	501.2	76.5
Pankkikiint. ja kalusto .	12.0	12.0
Erinäisiä tilejä	15.8	12.2
Vuoden voitto	150.7	130.6
Yhteensä	2,761.6	2,707.0

Kultavarasto on pidetty jokseenkin vakaasti samansuuruisena. Kun tämän tulee ohjesäännön mukaan olla vähintään 300 milj. markkaa, on teknillisiin tarpeisiin myyty kulta, 8.8 milj. markkaa, korvattu ostoilla ulkomailta.

Ulkomaan kirjeenvaihtajain tileillä olevat varat, jotka suurimmasta määrästäan vuoden 1927 lopulla alenivat heinäkuuhun 1929 yli 800 milj. markalla, tehden 23/7 1929 489.1 milj. markkaa, alkoivat tämän jälkeen verrattain nopeasti kasvaa. Kuluneen vuoden toukokuun lopussa ne olivat jo 1,023.9 milj. markkaa. Tämän jälkeen va-

luuttavarasto väheni, niin että koko vuoden lisäys jäi 143.4 milj. markkaan eli 21.4 %:iin. Valuuttavaraston kasvusuunta on osittain seuraus kauppataaseemme kääntymisestä vientivoittoiseksi, osittain siihen ovat myötävaikuttaneet vuoden aikana ulkomailta otetut obligatiolainat.

Ulkomaisten vekselien lisäys on viime vuonna ollut varsin huomattava, niiden määrä kun on kasvanut yli viisinkertaiseksi. Tämäkin on vahvistanut Pankin maksusuhteita ulkomaihin.

Luotonantotilien ja setelistön muutoksista on jo edellä tehty selkoa.

Obligatiotilit ovat jonkun verran kasvaneet siitä huolimatta, että viimekin vuonna obligatioista on Pankin aseman vahvistamiseksi tehty melkoisia tilinpäätöspoistoja.

Erinäisten tilien nimellä yhdistelmään merkitty varojen määrä on tällä kertaa huo-

mattavasti suurempi kuin edellisenä vuonna. Tämä tili käsittää erilaisia, enimmäkseen tilapäisiä varoja, jotka ovat järjestelyn alaisia tai muuten luonnostaan tähän ryhmään kuuluvia.

Kantarahaston ja vararahaston muutos on seuraus vuoden 1929 aikana vahvistetusta ohjesäännön muutoksesta, josta pankkivaltuusmiesten edellisessä kertomuksessa on tehty selkoa. Vararahastoon on ohjesäännön mukaisesti kuluvan vuoden ensimmäisessä omaisuustaseessa siirretty puolet viime vuoden voitosta, jonka jälkeen se on 141.8 milj. markkaa.

Tulostase.

Seuraavasta yhdistelmästä näkyy, millaiseksi Pankin voitto- ja tappiotili on muodostunut kahtena viimeisenä vuonna:

	V. 1929	V. 1930
Tulot:		
Korkoja kotimaisesta lainausliikkeestä	Smk 112,100,294: 95	72,691,880: 59
Korkoja ulkomaisilta kirjeenvaihtajilta ...	„ 30,401,030: 95	32,220,888: 77
Korkoja obligatioista	„ 31,045,448: 70	32,690,549: 82
Agio	„ 4,318,026: 02	12,482,015: 47
Provisioita	„ 7,879,683: 40	7,226,929: 84
Maksettuja epävarmoja saatavia	„ 5,250: 34	28,339: 20
Yhteensä	Smk 185,749,734: 36	157,340,603: 69
Menot:		
Palkkoja ja palkkioita	Smk 7,603,738: 55	8,207,164: 20
Eläkkeitä ja avustuksia	„ 522,739: 85	657,490: 50
Pankkivaltuusmiesten palkkioita ja kuluja	„ 153,886: 80	150,267: 65
Setelien valmistus	„ 3,326,488: 65	3,296,355: 40
Erinäisiä kuluja	„ 2,016,327: 03	2,055,517: 22
Obligatioiden ja osakkeiden tiliarvoa alennettu	„ 21,306,895: 60	12,308,384: 55
Kaluston tiliarvoa alennettu	„ 79,549: 35	113,624: 35
Pankin voitto	„ 150,740,108: 53	130,551,799: 82
Yhteensä	Smk 185,749,734: 36	157,340,603: 69

Pankin kokonaistulot, jotka edellisinä vuosina olivat suuresti lisääntyneet, vähenivät viime vuonna edelliseen vuoteen verra-

ten 28.4 milj. markalla eli 15.3 %. Tämä johtui kokonaan kotimaisen lainausliikkeen antaman korkotulon pienenemisestä, mi-

hinkä taas oli syynä sekä keskimääräisen luotonannon pienemyys että korkokannan alemmuus.

Valuuttavarasto on ollut keskimäärin niin paljon edellisen vuoden valuuttavarastoa suurempi, että korkokannan alenemisesta huolimatta ulkomaisten korkotulojen tilillä on pieni lisäys.

Agiotilin kasvu on myös yhteydessä valuuttaliikkeen vilkastumisen kanssa.

Pankin varsinaisista menoista palkka- ja eläkemenot ovat kasvaneet noin 740,000 markkaa. Palkkamenojen nousu johtuu vuoden 1929 lopulla voimaan tulleesta uudesta palkkaussäännöstä. Eläkemenojen lisäys on seuraus osittain palkkaus uudistuksen yhteydessä toimeenpannusta ennen myönnettyjen eläkkeiden uudelleenjärjestelystä, osittain eräistä uusista eläkkeistä. Varsinaisten menojen koko määrä oli viime vuonna 14.4 milj. markkaa ja edellisenä vuonna 13.6 milj. markkaa.

Obligatioiden ja osakkeiden arvoja on edelleen alennettu huomattavalla määrällä, niin että ne on voitu kirjata tuntuvasti alle markkinahintojen.

Pankki ei ole kärsinyt luotonannossaan tappioita eikä muita poistoja kuin ne vähäiset, mitkä mainitaan sivulla 15, ole Pankin saatavista tarvinnut tehdä.

Mainittavia uutisrakennuksia ei Pankilla kuluneenakaan vuonna ole ollut eikä kiin-

teistöpoistojen tekoon ole ollut aihetta. Pienemmät korjauskustannukset on viety kiinteistöjen menoihin. Kaluston hankintaan käytetty rahamäärä on tavallisuuden mukaan kokonaan poistettu.

Kun Pankin kotimainen lainananto, edellä mainituista syistä, tuotti lähes 40 miljoonaa markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna, oli Pankin nettovoitto viime vuonna pienempi kuin kahtena edellisenä. Voitto oli:

V. 1924	65.4	milj. markkaa
„ 1925	82.7	„ „
„ 1926	107.1	„ „
„ 1927	116.7	„ „
„ 1928	144.0	„ „
„ 1929	150.7	„ „ sekä
„ 1930	130,551,799	markkaa 82 penniä.

Vuoden 1930 voitosta on, niinkuin jo on mainittu, puolet eli 65,275,899 markkaa 91 penniä siirretty vararahastoon. Toisesta puolesta menee valtion tämänvuotisen tulo- ja menoarvion mukaan 65,000,000 markkaa valtiolle. Sen jälkeen jää Pankille käyttämättömiä voittovaroja 275,899 markkaa 91 penniä. Pankkivaltuusmiehet ehdottavat, että

Pankin käyttämättömät voittovarat, 275,899 markkaa 91 penniä, siirretään Pankin vararahastoon.

Eräitä pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita.

Pankin virka- ja toimihenkilöiden palkkaus.

Palkkaussääntöön otettujen tointen haltijain lisäksi on Pankin palveluksessa joukko ylimääräisiä toimihenkilöitä, joiden palkkaamiseen pankkivaltuusmiehet johtokunnan esityksestä vuosittain osottavat tarpeelliset varat. Kuluneena vuonna pankkivaltuusmiehet joulukuun 16 päivänä myönsivät 1,000,000 markkaa käytettäväksi tarpeen mukaan mainittuun tarkoitukseen vuonna 1931.

Uusia eläkkeitä.

Pankkivaltuusmiehet ovat kuluneen vuoden aikana myöntäneet viisi eläkesäännön mukaista eläkettä ja kaksi pienempää vuotuista avustusta. Näiden yhteinen vuotuinen määrä on 130,680 markkaa.

Poistoja.

Johtokunnan esityksestä pankkivaltuusmiehet ovat päättäneet, että eräät epävarmoiksi merkityt, Pankin varoista jo aikaisemmin poistetut saatavat vuosilta 1892 ja 1912, yhteensä 13,014 markkaa 54 penniä, poistetaan tileistä kokonaan arvottomina.

Tilintarkastus.

Vuoden 1929 valtiopäivillä valitut tilintarkastajat, maanviljelijä Juho Paavo Saarinen, toimittaja Kaarlo Harvala, filoso-

fiantohtori Frans Vihtori Härmä, filosofianmaisteri Jaakko William Keto ja maanviljelijä Matti Pitkänen toimittivat helmikuun 17 päivästä maaliskuun 3 päivään Pankin tilien tarkastuksen vuodelta 1929. Tilintarkastajain lausunnon mukaisesti ja Pankin ohjesäännön tätä koskevain säännösten nojalla pankkivaltuusmiehet ovat myöntäneet johtokunnalle vastuuvapauden Pankin hallinnosta vuodelta 1929.

Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus.

Pankkivaltuusmiesten johtosäännön määräysten mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat vuoden aikana joka toinen kuukausi toimittaneet Pankin lainausliikkeen ja muiden sijoitusten sekä valuuttakaupan tarkastuksen.

Inventaukset ja haarakonttorien tarkastus.

a) Pääkonttorissa.

Johtosääntönsä 6 §:n mukaisesti pankkivaltuusmiehet ovat toimittaneet pääkonttorin kassaholvien ja rahastojen sekä lainaja vakuuskirjain ynnä panttien ja talletusten inventauksen. Sanotussa inventauksessa saadut tulokset ovat olleet Pankin kirjain mukaiset.

b) Haarakonttoreissa.

Pankkivaltuusmiehet ovat valvoneet, että konttorien valvojat ovat inventanneet haarakonttorien käsikassat ja holvit kerran

kuukaudessa sekä vekselit, velkakirjat ja pantit vähintään kolmasti vuodessa.

Sitäpaitsi on vuoden varrella kaikki haarakonttorit tarkastettu.

Johtokunta.

Tasavallan presidentti myönsi huhtikuun 9 päivänä pyynnöstä eron ikärajan saavutaneelle Pankin johtokunnan jäsenelle lakitiedetten kandidaatti Ernst Grästenille ja nimitti samalla, pankkivaltuusmiesten esityksestä, Pankin johtokunnan jäseneksi metsäneuvos Adolf Burgmanin.

Haarakonttorien valvojat.

Vuodeksi 1931 pankkivaltuusmiehet ovat johtokunnan esityksestä määränneet Pankin haarakonttorien valvojiksi ja valvojain varamiehiksi seuraavat henkilöt:

Turun konttori: valvojat kunnallisneuvos Ernst Petter Johan Thomé ja johtaja Otto Timola sekä varamiehet johtaja Axel Merisalo ja johtaja Arthur Fredrikson.

Porin konttori: valvojat johtaja Johan Odert Rosengren ja johtaja Toivo Rintala sekä varamiehet kauppias William Tarkkainen ja johtaja Pehr A. Collin.

Vaasan konttori: valvojat pormestari Ivar Wilhelm Hasselblatt ja johtaja Juho Alatalo sekä varamiehet konsuli Johan Alfred Viklund ja johtaja Lauri Aleksander Niinioja.

Oulun konttori: valvojat kauppaneuvos Frans Adolf Riekkö ja johtaja Otto Alfons Karhi sekä varamiehet varatuomari Arvi Kaarlo Eliel Ahmavaara ja johtaja J. K. Korkiakivi.

Kuopion konttori: valvojat maanmittaus-insinööri Pekka Juho Rinkinen ja kunnallisneuvos Bruno Ilmoniemi sekä varamiehet johtaja Otto Ville Ruotsalainen ja varatuomari Gunnar Valdemar Hellén.

Joensuun konttori: valvojat filosofianmaisteri Yrjö A. Kankaanrinta ja agro-

noomi Väinö Muukkonen sekä varamiehet filosofianmaisteri Taavi Kauhanen ja hovioikeudenauskultantti Mauno Moilanen.

Sortavalan konttori: valvojat ent. apteekkari Sven Holsti ja kruununvouti Alexander Weledejeff sekä varamiehet johtaja Robert Valentin Niskanen ja toimitusjohtaja Emil Immonen.

Vuopurin konttori: valvojat kauppias Paul Sergejeff ja johtaja Ernst Hämäläinen sekä varamiehet toimitusjohtaja Hannes Neuvonen ja johtaja Kusti Soininen.

Mikkelin konttori: valvojat insinööri Edwin Allén ja pormestari, ministeri Erkki Veikko Kuokkanen sekä varamiehet toimitusjohtaja Valter Pulkkinen ja kunnallisneuvos Otto Kinnunen.

Tampereen konttori: valvojat oikeusneuvosmies Kaarlo Haljala ja toimitusjohtaja Mikko Petter Lampén sekä varamiehet johtaja Pentti Hirvonen ja tehtailija Johan Niklas Salminen.

Hämeenlinnan konttori: valvojat kauppaneuvos Anders Gustaf Skogster ja kauppias Johan Verner Fredriksson sekä varamiehet tehtailija Kaarlo Edvard Kauppinen ja oikeusneuvosmies Kalle Edvard Teikari.

Jyväskylän konttori: valvojat johtaja Kaarlo Wilhelm Laitila ja apteekkari Eugen Mansnerus sekä varamiehet lehtori Herman Hämäläinen ja pormestari Matti Soini.

Kotkan konttori: valvojat kauppias Emil Saxell ja liikemies Arthur Lemke sekä varamiehet pormestari Atte Mönkö ja filosofianmaisteri H. I. Wennerstrand.

Pankkivaltuusmiehet ja tilintarkastajat.

Tammikuun 13 päivänä 1928 annetun valtiopäiväjärjestyksen mukaan valitaan edustajavaalien jälkeen alkavilla ensimmäisillä varsinaisilla valtiopäivillä yhdeksän pankkivaltuusmiestä. Tämän mukaisesti eduskunnan valitsijamiehet marraskuun 12 päivänä pitämässään kokouksessa toimitti-

vat pankkivaltuusmiesten vaalin, jolloin valituiksi tulivat:

filosofianmaisteri *Jalo Lahdensuo*, toimitusjohtaja *Väinö Tanner*, professori *Ernst Fredrik Nevanlinna*, maanviljelijä *Vihtori Vesterinen*, filosofiantohtori *Johan Helo*, maanviljelijä *Juhani Leppälä*, filosofiantohtori *Julius Ailio*, diplomi-insinööri *Erik von Frenckell* ja kunnallisneuvos *Taave Junnila*.

Näistä kolme ensiksimmäintä muodostavat suppeamman pankkivaltuuston.

Samalla kertaa valittiin Pankin tilintarkastajiksi ja heidän varamiehikseen:

maanviljelijä *Matti Pitkänen* ja hänen

varamiehekseen filosofianmaisteri *Ilmari Auer*;

toimittaja *Kaarlo Harvala* ja hänen varamiehekseen maanviljelijä *August Kuusisto*;

filosofiantohtori *Frans Vihtori Härmä* ja hänen varamiehekseen kunnallisneuvos *Artturi Hidenheimo*;

kunnallisneuvos *Aleksanteri Fränti* ja hänen varamiehekseen maanviljelijä *Juho Paavo Saarinen*;

filosofianmaisteri *Jaakko William Keto* ja hänen varamiehekseen toimittaja *Artturi August Aalto*.

Kokouksessaan marraskuun 19 päivänä pankkivaltuusmiehet valitsivat puheenjohtajakseen allekirjoittaneen Nevanlinnan ja varapuheenjohtajakseen toimitusjohtaja Väinö Tannerin.

Helsingissä maaliskuun 5 päivänä 1931.

E. NEVANLINNA.

Jalo Lahdensuo.
Juhani Leppälä.

Vihtori Vesterinen.
Julius Ailio.

Johan Helo.
Taave Junnila.

K. N. Rauhala.